

Klaňanie sa Bohu

Napísal Balek Robert
Sobota, 07 November 2009 09:23

Klaňanie sa v súčasnosti modernému človeku akosi nevoní. Vníma ho často ako zbytočné zastaralé vračanie sa do „predpotopných čias“, kedy sa človek klaňal prírodným silám, ktoré si dnes už vieme spoľahlivo vysvetliť, alebo to bolo iba zbytočné ponížovanie jeho dôstojnosti a veľkosti. Problémy klaňania sa často vyplývajú z nevedomosti a to aj medzi samotnými kresťanmi. Mnohí kresťania totiž nevedia, čo vlastne klaňanie sa vo svojej podstate je, čím chce byť a akým darom môže byť pre samotného človeka.

Úskalia túžby po Bohu vedúcej ku klaňaniu sa

Každý človek vo svojom vnútri cíti, že sa musí oddať niečomu vyššiemu a dokonalejšiemu ako je on sám. Tento cit sa prejavuje v túžbe po dokonalejšom, krajšom a lepšom ako to, čo práve má a vlastní. Dá sa povedať, že človek sa svojimi túžbami sám presahuje, pretože je tak stvorený, aby vecami tohto sveta nemohol úplne naplniť svoje vnútro.

Niektorí nerozumiac tejto túžbe, nepoznajúc Boha, hľadajú nové a nové veci, dokonalejšie vo svojom prevedení (technika, autá, počítače a pod.). Zahadzujú veci, o ktorých boli kedysi presvedčení, že sú dokonalé, a znova v honbe a neustálom kolotoči prijímajú novšie a dokonalejšie, ktoré na chvíľu zamestnajú ich zvedavosť. Po čase znova stratia svoj dokonalý

imidž a ocitnú sa na smetisku starých vrakov, pretože človek uvidel niečo dokonalejšie a jeho srdce po tom zatúžilo. Takto sa človek čoraz viac zamotáva do nekonečnej špirály klamstva, z ktorej jediným únikom je objaviť a uznať pravdu o tom, že to najdokonalejšie a najnádhernejšie, nekonečné a obrovské vo svojej majestátnosti a pritom srdcu láskou najbližšie, to, čo jediné môže človeka naplniť až po okraj, je Boh.

Boh sa človeku z času na čas ukáže, ak ho však nešťastný človek odmietne, sám sa ponorí do ďalšej zúfalosti a nešťastia z nemožnosti naplniť vlastnými silami nenaplniteľné. Záleží po čase už iba na jeho schopnosti pokoriť sa, priznať si chybu a vrátiť sa k Otcovi. Iba tak pocíti pokoj a slobodu od neustálej honby a štvaniace za dokonalejším a krajším. Konečne porozumie svojej túžbe a pochopí, kde má hľadať jej naplnenie.

Spôsobov, akými ľudia hľadajú naplnenie svojich „nenásytných túžob“ je veľa. Jedni sa ponoria do kolotoča uspokojovania pohlavného pudu od partnera k partnerovi, ďalší do alkoholu, drog, hazardných hier alebo workoholizmu, iní sa celou silou zapoja do boja o prestíž, kariéru a moc a ak sa dostatočne skoro nezastavia, nenásytne postupujú cez mŕtvoly „nepohodlných“ ďalej a ďalej k moci, ktorá by nemala hraníc až zatúžia sami rozhodovať o veciach, na ktoré má právo iba Boh a tam sa ich pýcha roztriešti o múry vlastného ohraničenia. Také sú nešťastné konce ľudských bytostí, ktoré nespoznajú seba, kým naozaj sú a kým sa majú stať. Pretože človek „zúfalo nechce byť tým, čím je“, čiže nechce byť závislý od Boha. A predsa iba v tejto pokornej odovzdanosti do nekonečne velebnej a predsa v láske úplne blízkej a chápacej bytosti, ktorou je Boh, je naše najvyššie šťastie a blaženosť, pretože naše srdcia boli s takým zámerom stvorené. K čomukoľvek inému by sa ľudské srdce obrátilo, naplnilo by ho iba morom sĺz, bolestí a zúfaleho utrpenia z nemožnosti naplniť najhlbšie túžby ukryté v človeku.

Ako prúd vody nachádza svoj pokoj, keď skončí svoju púť v mori, a vták svoju radosť, keď sa nechá unášať vetrom, tak je to podobne aj s človekom, ktorý po dlhom úpornom hľadaní spozná pravdu o sebe a o Bohu a táto ho prirodzene vtiahne do adorácie. Adorovať Boha nie je nejaká povinnosť, úloha, ale skôr privilegium, ba potreba. Človek potrebuje, aby objektom jeho lásky a adorácie bolo čosi majestátne. Je pre to stvorený. Teda Boh, nepotrebuje adoráciu, ale človek. Úskaliami hľadania naplnenia tejto túžby do človeka vloženej jeho Stvoriteľom musí prejsť každý z nás. Záleží iba od nás, ako rýchlo a s akými následkami sa cez ne dostaneme.

Klaňanie sa v slobode komusi väčšiemu

Nový zákon povýšil slovo klaňať sa na takú hodnotu, akú nikdy dovtedy nemalo. Klaňaním sa uznával Boh ako najvyšší Pán sveta i vesmíru, nad ktorým nik a nič nie je, v ktorého rukách je život všetkého stvorenia a od ktorého všetko pochádza. Nikto iný nebol hodný klaňania ako najvyššieho aktu kultu latríe, odlišného od kultu dulie (úcty), ktorý je určený svätým, aj od hyperdulie, ktorý je vyhradený Panne Márii. Klaňanie sa bolo je a zostane jediný náboženský akt, ktorý nemožno nikomu inému prejavovať v celom vesmíre, dokonca ani Panne Márii, ale jedine Bohu. V tom spočíva jeho dôstojnosť a jedinečná sila.

Takto sa v klaňaní sa prejavuje pravá dôstojnosť človeka, pretože človek, ktorý stojí vzpriamený voči nebu, je bytosť, čo adoruje. Jeho schopnosť stať vzpriamený je jedným z jeho charakteristických znakov, ale vrhnúť sa na zem v adorácii je preňho ešte charakteristickejšie. Najvyššia jeho sláva sa prejaví vtedy, keď v postoji ničotnej bytosti adoruje. Podľa niektorých sa podobá Bohu svojou schopnosťou vládnuť. Avšak človek sa podobá Bohu nie tým, že vládne. Podoba spočíva v nekonečnej odlišnosti. Vysvetlím to: človek a Boh sa podobajú na základe nepriamej úmery: podobať sa môžu vtedy, ak Boh sa stane objektom večnej a všadeprítomnej adorácie a človek ustavične adorujúcim stvorením. Ak človek túži stať sa podobný Bohu vďaka moci a vláde, tak zabúda na Boha, a keď Boh sa vytratí z jeho horizontu, začne sa sám hrať na mocnára. A práve to je pohanstvo: ľudský život v Božej neprítomnosti. V nej ľudské srdcia nestvorené na život bez tepla Jeho prítomnosti chladnú neschopné lásky a dobra. Vidíme to dnes na každom kroku. Mnohí z týchto ľudí sa čudujú, prečo sa to tak deje a stále nechápu. Nechcú pochopiť?

Pravá adorácia je zachytenie Božej veľkosti, velebnosti, krásy a súčasne dobroty a jeho prítomnosti, ktorá nám vyráža dych. Je to určité stroskotanie v bezbrehom a bezodnom oceáne Božej velebnosti. Avšak „v tomto mori stroskotať... je príjemné“.

Ďalším aspektom adorovania je sloboda adorujúceho, pretože iba v slobodnej adorácii je vyjadrená dôstojnosť Boha aj človeka. Slobodou sa tu myslí spontánne darovanie sa, ktorým stvorenie vyjadruje svoju radosť z toho, že nie ono je Bohom, že má nad sebou Boha, ktorému sa môže klaňať, obdivovať a oslavovať ho. Vo všetkom slobodný Boh stvoril človeka na svoj obraz a podobu... Keď totiž raz niekto zakúsi, čo je to byť milovaný slobodnými ľuďmi, všetko zotročené a prinútené klaňanie sa až po zem odmietne ako odpadky oproti tejto jedinej skúsenosti. Slobodne prijať lásku slobodnej bytosti je najušľachtilejší pocit, aký človek môže na zemi pocítiť spolu s možnosťou slobodne opätovať lásku slobodnej bytosti. Toto je totiž život samotného Boha v Najsvätejšej Trojici. K tomuto životu nás Boh volá – k životu podľa jeho života, k láske podľa jeho Lásky, ktorá jediná má zmysel, ktorá všetko tvorí a udržuje a ako jediná nikdy nezanikne, ale bude trvať večne.

Jedným z ďalších ale najúčinnějších prejavov adorácie, účinnejších než akékoľvek slová, je ticho. Ono samo už vyjadruje, že táto skutočnosť presahuje akékoľvek slová. V Biblii silne znie varovanie: „Nech pred ním zamĺkne celá zem“ (Hab 2, 20). Aj ku Eliášovi na vrchu Horeb prichádza Boh v tajomnom „tichom, lahodnom šume“, ktorý môžeme preložiť presnejšie ako: „hlas (zvuk) jemného ticha“, aby sa zachoval paradox medzi hlasom a tichom. V latinčine samotné slovo „adorovať“ znamená dať si ruku na ústa a zmĺknuť. Gesto, ktoré urobil Jób pri osobnom stretnutí s Bohom, bolo takto gestom adorácie, keďže na záver hovorí: „Hľa, ľahkovážne som hovoril, čože ti odpoviem? Ruku si položím na ústa“ (Jôb 40,4). V tomto zmysle druhý verš žalmu 65 by v hebrejskom origináli znamenal: „Pre teba ticho je chválou“. A tak adorovať znamená - podľa krásneho výrazu svätého Gregora Nazianskeho – pozdvihnúť sa k Bohu v „oslavnej piesni ticha“. Ako pri výstupe vo vysokohorskej oblasti vzduch je čoraz

Klaňanie sa Bohu

Napísal Balek Robert

Sobota, 07 November 2009 09:23

redší, tak aj pri približovaní sa k Bohu má slov čoraz väčšmi ubúdať, až nako-niec sa úplne stratia a človek sa v mlčaní spojí s nevýslovným. Adorovať teda znamená súhlasiť, nechať Boha Bohom, povedať áno Bohu ako Bohu a človeku ako Božiemu stvoreniu.

Adorácia ako taká sa v Novom zákone zmenila, silne odlišila od iných druhov adorácií v iných náboženstvách. Totiž Kristus ako Bohočlovek koná najdokonalejšiu adoráciu, ktorá je konečne „hodná a dôstojná“ Boha samotného. V jeho osobe sa dokonale spája Boh a človek - adorovaný s adorátorom. Adorovať odteraz znamená spojiť sa v Duchu s Kristom, ktorý je dokonalým adorátorom Otca.

Kresťanská adorácia má teda trojičný charakter. Má ho vo svojom prejave a vo svojom dynamizme, pretože je klaňaním sa „Otcovi skrze Syna v Duchu Svätom“, a má ho aj vo svojom objekte, pretože je klaňaním sa súčasne „Otcovi, Synovi a Duchu Svätému“.

Spolu so svätým Augustínom môžeme povedať: „Náš Pán Ježiš Kristus, Syn Boží, je ten, kto adoruje za nás, kto adoruje v nás a ktorého adorujeme. Adoruje za nás ako náš Kňaz, adoruje v nás ako naša Hlava a my ho adorujeme ako nášho Boha.“

Záver

Ak sme verní a pravdiví sami pred sebou a hľadáme pravdu, musíme uznať, vnútorne povzbudení milosťou, že sa v nás rodí potreba adorácie. Každý človek aj tak nakoniec skončí pri vedomom či nevedomom adorovaní niečoho, čo pokladá za vyššie a mocnejšie od seba. Škoda, že sa mnohí nakoniec „klaňajú“ veciam (televízia, alkohol, drogy, vidina slávy, peniaze) alebo skončia iba pri svojej osobe a od ostatných vyžadujú doslova klaňanie sa ako Bohu (dostatočný počet príkladov z minulosti i súčasnosti). Mnohí to „zhltnú aj s návnadou“ a naozaj „adorujú“ svoje idoly, či už v hudbe, filme, športoch, ekonomike, politike alebo iných oblastiach ľudského života. Komukoľvek sa však klaniame, kohokoľvek adorujeme, nikdy nenájdeme plné uspokojenie, vždy nám bude niečo chýbať do plnosti, kým nezakotvíme v Kristovi, pretože platilo, platí a bude stále platiť to, čo hovoria slová omšovej liturgie, ktoré toto všetko dokonale vystihujú: „Skrze Krista, s Kristom a v Kristovi máš ty, Bože Otče všemohúci, v jednote s Duchom Svätým všetku úctu a slávu po všetky veky vekov.“